

ΠΩΣ ΝΑ ΛΑΒΟΥΜΕ ΥΠΟΨΗ ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΤΩΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΣΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΕΝΟΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ

Πρόκληση

Σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει μια αυξανόμενη ζήτηση για αστικούς κήπους. Τοπικές αρχές και σύλλογοι αστικών κήπων έχουν δει τις λίστες αναμονής να επεκτείνονται και σε ορισμένες περιπτώσεις οι ενδιαφερόμενοι δημότες περιμένουν αρκετά χρόνια προκειμένου να πάρουν ένα κηπάριο για να καλλιεργήσουν. Λαμβάνοντας υπόψη αυτήν τη ζήτηση, σε αρκετές πόλεις, οι τοπικές αρχές αναζητούν τρόπους να ενσωματώσουν τους αστικούς κήπους στα αναπτυξιακά τους σχέδια. Αυτή η διαδικασία υποστηρίζεται από πολεοδόμους, αρχιτέκτονες και αρχιτέκτονες τοπίου.

Προς αυτή την κατεύθυνση, είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψη ότι οι καλλιεργητές έρχονται στους κήπους έχοντας ένα ευρύ σύνολο προσδοκιών και κινήτρων.

Επιπρόσθετα, αν λάβουμε υπόψη τις συγκρούσεις γύρω από τη χρήση περιορισμένων χώρων στις πόλεις, η ενσωμάτωση αστικών κήπων στον αστικό σχεδιασμό μπορεί να νομιμοποιηθεί μόνο αν αυτά τα κίνητρα ληφθούν υπόψη κατά τη διαδικασία του σχεδιασμού και της δημιουργίας των κήπων. Αυτό θα εξασφαλίσει επίσης τις πολλαπλές λειτουργίες που θα μπορούν να προσφέρουν οι κήποι στους αστούς.

Τέλος, ορισμένοι από τους υπάρχοντες αστικούς κήπους μπορεί να έχουν δυνατότητες που δεν έχουν πλήρως αξιοποιηθεί. Η κατανόηση των κινήτρων θα βοηθήσει τη λειτουργία των κήπων και την καταλληλότητά τους σε σχέση με τις προσδοκίες των καλλιεργητών.

Η πρόκληση που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε σε αυτό το ενημερωτικό φυλλάδιο αφορά στην ενσωμάτωση των προσδοκιών και των κινήτρων των καλλιεργητών στον αστικό σχεδιασμό και στην εκπόνηση των αστικών κήπων.

Εικόνα 2 – Pla Buits κήπος, Βαρκελώνη. Φωτ. Carolina Villar

Εικόνα 3 – Παραδοσιακή διάταξη ενός οικογενειακού κήπου Φωτ. Jeanne Pourias

Συμβουλευτικό σημείωμα σε φορείς εφαρμογής σχεδιασμού

Τα κίνητρα αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου και διαμορφώνονται από τα προσωπικά ενδιαφέροντα και τις ανάγκες, την κοινωνική θέση, το πολιτισμικό υπόβαθρο καθώς και από εξωτερικούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται παγκόσμιες κοινωνικές αλλαγές όπως η οικονομική κρίση και περιβαλλοντικές καταστροφές. Τα κυρίαρχα κίνητρα όπως εκδηλώνονται από τους καλλιεργητές είναι :

Παραγωγή τροφίμων και επισιτιστική κυριαρχία

Οι καλλιεργητές αναζητούν την ιδιοπαραγωγή τροφίμων καλής ποιότητας σε προσιτή τιμή.

"Δεν έχω δει λάχανα σαν αυτά που καλλιεργούμε στον κήπο μας σε κανένα μαγαζί! Βασικά, ίσως μόνο μερικές φορές, αλλά είναι πραγματικά ασυνήθιστο" (καλλιεργητής στο Παρίσι).

Ψυχική και σωματική υγεία

Ο κήπος είναι ένας τόπος ξεκούρασης και ένα μέσο για να κρατιέσαι σε φόρμα.

"Πιστεύω ότι προσφέρει ποιότητα ζωής. Όταν κάποιος επιστρέφει από τη δουλειά του κουρασμένος, αγχωμένος μπορεί να ξαπλώσει στο γρασίδι και να βιώσει έναν εντελώς διαφορετικό κόσμο" (Καλλιεργητής στο Όσλο).

Συμβολή στην περιβαλλοντική, πολιτική και οικονομική διάσταση της αστικής ζωής

Τα αγροτεμάχια θεωρούνται πηγή συλλογικής ενδυνάμωσης που ξαναζωντανεύουν κενά οικόπεδα.

"Ένα μέρος όπου μπορούμε να αναπτύξουμε πρωτοβουλίες, όχι μόνο χώρους για στοχασμό όπως είναι τα αστικά πάρκα" (Καλλιεργητής στη Βερκελώνη).

Ύφανση κοινωνικο-πολιτισμικών σχέσεων

Οι κήποι ενδυναμώνουν, όπως πολλοί πιστεύουν, τους κοινοτικούς δεσμούς και επαυξάνουν την κοινωνική συνοχή στη γειτονιά.

"Δεν είναι μόνο η ιδέα της καλλιέργειας, είναι και η επαφή με τους ανθρώπους..." (Καλλιεργητής στο Παρίσι).

Μαθαίνοντας, εκπαιδεύοντας και μεταφέροντας γνώση

Οι κήποι απεικονίζονται ως ένας τόπος εκμάθησης, παραγωγής και ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ των ανθρώπων με διαφορετικά κοινωνικά, δημογραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά.

"Συνηθίζω να έρχομαι εδώ με τα εγγόνια μου προκειμένου να τους δείξω από πού έρχονται τα φασόλια" (Καλλιεργητής στη Βαρκελώνη).

Αναψυχή, χόμπυ και αυτοπραγμάτωση

Οι καλλιεργητές απολαμβάνουν την ύπαιθρο, την επαφή με τη φύση και ξοδεύουν τον ελεύθερο χρόνο τους με ουσιαστικό τρόπο.

"Εδώ νιώθω ζωντανός/ή, σε αυτόν τον τόπο αισθάνεσαι ότι αξίζει να ζεις" (Καλλιεργητής στη Νιτρα).

Περισσότερα

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

<http://www.urbanallotments.eu/>

Αναφορές

- [1] **Calvet-Mir, L., March, H., Nordh, H., Pourias, J., Čakovská, B.** Motivations behind urban gardening: "Here I feel alive". In: Bell, S. et al. (2016) Urban Allotment Gardens in Europe. London: Routledge. 320-341
- [2] **Pourias, J., Aubry, C., & Duchemin, E. (2016).** Is food a motivation for urban gardeners? Multifunctionality and the relative importance of the food function in urban collective gardens of Paris and Montreal. Agriculture and Human Values, 33(2), 257-273. <http://doi.org/10.1007/s10460-015-9606-y>
- [3] **Camps-Calvet M., Langemeyer J., Calvet- Mir L., Gómez-Baggethun E., March H. 2015.** Sowing resilience and contestation in times of crises: The case of urban gardening movements in Barcelona. Partecipazione e Conflitto. The Open Journal of Sociopolitical Studies 8(2): 417-442 568.

Εικόνα 4 – Παραγωγικού τύπου εξασομικευμένα αγροκήπια μέσα σε αστικό λαχανόκηπο.
Φωτ.: Maria Bíhuňová and Barbora Čakovská

Εικόνα 5 – Αγροκήπια στο Etterstad, Όσλο.
Φωτ.: Helena Nordh

Μήνυμα προς τους σχεδιαστές

Πριν ξεκινήσει η διαδικασία του σχεδιασμού...

- Να έχετε στο μυαλό σας ότι το σχέδιο και η χωρική δομή των οικοπέδων επηρεάζουν τη χρήση τους. Για παράδειγμα, συχνά σκεφτόμαστε τα τεμάχια ως ένα τετράγωνο ή ορθογώνιο περίγραμμα, αλλά η τοποθέτησή τους σε τριγωνική μορφή θα μπορούσε να μας βοηθήσει να κερδίσουμε χώρο, καθώς στην «άκρη» όλων των τριγώνων μπορεί να δημιουργηθεί ένας συλλογικός κήπος ή ένα σημείο συνάντησης για τους καλλιεργητές.
- Οι κήποι θα πρέπει να προσφέρουν την ευκαιρία για την ικανοποίηση πολλαπλών κινήτρων.
- Κατανοώντας τα κίνητρα των καλλιεργητών είναι ο καλύτερος τρόπος να εξασφαλίσεις ότι ο κήπος είναι κατάλληλος για τους καλλιεργητές και ότι καλύπτει τις ανάγκες της γειτονιάς.
- Οι κήποι πρέπει να προσφέρουν ευελιξία, η οποία θα μπορεί να προσαρμόζεται στις αναπόφευκτες αλλαγές που προκύπτουν στα ατομικά κίνητρα των καλλιεργητών, στην ομάδα των καλλιεργητών ή πιο γενικά στις προσδοκίες που συνδέονται με την ανάπτυξη της κοινωνίας.

Συμβουλή προς τους σχεδιαστές

- Εμπλέξτε τους καλλιεργητές στη διαδικασία του σχεδιασμού και στην εφαρμογή του σχεδίου.
- Γνωρίστε τους μελλοντικούς καλλιεργητές: ρωτήστε για τα κίνητρα και τις προσδοκίες τους.
- Αν δεν γνωρίζετε τους μελλοντικούς χρήστες του κήπου μιλήστε με καλλιεργητές από άλλους κήπους
- Εμπνευστείτε από διαφορετικού τύπου κήπους που υπάρχουν πιθανώς στο εξωτερικό αλλά και από άλλες εμπειρίες: εξασομικευμένα αγροκήπια σε συλλογικό

κήπο, κοινοτικοί, κοινωνικοί, σχολικοί κήποι.

- Αναμείξτε διαφορετικούς τύπους τεμαχίων σε έναν χώρο. Με το να έχετε διαφορετικού μεγέθους τεμάχια επιτρέπετε σε διαφορετικούς καλλιεργητές να εμπλακούν στην καλλιέργεια ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο επιθυμούν. Αυτοί που έχουν περισσότερες ικανότητες και χρόνο θα μπορούν να συντηρούν ένα μεγάλο τεμάχιο, ενώ για άλλους ένα μικρότερο τεμάχιο είναι υπεραρκετό. Τα συλλογικά αγροτεμάχια μπορεί να είναι μια καλή επιλογή για τους αρχάριους που προτίθενται να πειραματιστούν τα πρώτα χρόνια της ενασχόλησής τους, ενώ τέλος πιθανώς να υπάρχουν και καλλιεργητές που επιθυμούν ατομικά αγροτεμάχια.
- Φυλάξτε χώρους για χρήσεις πέραν της καλλιέργειας: θέσεις για μπάρμπεκιου, πικνίκ ή άλλες δραστηριότητες που θα ενιχύουν τη συλλογική ζωή στον κήπο.
- Διατηρήστε μια απλότητα, δεν χρειάζονται εξεζητημένα περίπλοκα σχέδια. Οι καλλιεργητές θα οικειοποιηθούν και θα διαμορφώσουν τον χώρο από μόνοι τους.
- Ο κήπος θα πρέπει να ενσωματώνει όσο το δυνατόν περισσότερες ομάδες ανθρώπων. Λάβετε υπόψη πιθανά εμπόδια που θα μπορούσαν να αποκλείουν άτομα από το να επισκέπτονται και να περνούν τον χρόνο τους στον κήπο. Για παράδειγμα υπερυψωμένα παρτέρια για καλλιέργεια και προσβάσιμες τουαλέτες διευκολύνουν τα άτομα με περιορισμένη κινητικότητα.

Περισσότερα

Μελέτη Περίπτωσης

Ο Jardin des Bordes είναι ένας αστικός κήπος στο πάρκο "La Plaine des Bordes", κοντά στο Chennevières-sur-Marne, στην ευρύτερη περιοχή του Παρισιού. Δημιουργήθηκε το 2004 και συνδυάζει τόσο συλλογικά όσο και ατομικά τεμάχια σε διάφορα μεγέθη. Ένα από τα συλλογικά καλλιεργούμενα τεμάχια χρησιμοποιείται ως χώρος εκπαίδευσης για τους νεοεισερχόμενους.

Υπόστεγα για εργαλεία μοιράζονται από τους καλλιεργητές ενώ κοινοί χώροι συνάθροισης των καλλιεργητών υπάρχουν για συναντήσεις και εκδηλώσεις όπως για παράδειγμα ένα σκεπασμένο δωμάτιο και μια σκιερή πρασιά με τραπέζι και καρέκλες.

Εικόνες 6 & 7 - Jardins des Bordes - Σχέδιο και Φωτ. : AC Daniel

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

Jeanne Pourias¹, UMR SAD-APT AgroParisTech – INRA, France

Barbora Čakovská, Slovak University of Agriculture in Nitra, Slovakia

Hug March, Internet Interdisciplinary Institute (IN3), Universitat Oberta de Catalunya, Spain

Helena Nordh, The Norwegian University of Life Sciences, Aas, Norway

Laura Calvet-Mir, IN3, Universitat Oberta de Catalunya | ICTA, Universitat Autònoma de Barcelona, Spain

¹υπεύθυνη σύνταξης: jeanne.pourias@agroparistech.fr

Μετάφραση: Μαρία Παρταλίδου, Τμήμα Γεωπονίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, parmar@agro.auth.gr

Επιμέλεια: Θεοδοσία Ανθοπούλου

ΣΕΙΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ | ΕΚΔΟΣΗ 1 ΜΕΤ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ | ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ: 01 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016

COST (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεργασίας για την Έρευνα και την Τεχνολογία) είναι ένα πανευρωπαϊκό διακυβερνητικό πλαίσιο. Η αποστολή του είναι να ενισχύσει την επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη οδηγώντας σε νέες ιδέες και προϊόντα και δι' αυτών να συμβάλει στην ενδυνάμωση των δεξιοτήτων έρευνας και καινοτομίας στην Ευρώπη.

www.cost.eu

Το COST υποστηρίζεται από το Πρόγραμμα Πλαίσιο Ορίζοντα 2020 της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευχαριστίες

Το παρόν φύλλο εργασίας βασίζεται στο έργο της Δράσης COST TU1201 Αστικοί Κήποι στις Ευρωπαϊκές πόλεις που υποστηρίχθηκε από το COST (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνεργασίας για την Έρευνα και την Τεχνολογία)

www.urbanallotments.eu

Επισκεφθείτε τους Αστικούς Κήπους στην Ευρώπη:

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>